

Bost editore eta patu bakarra

Landako guneko hitzorduaren aurretik egin dugu berba euskal argitaletxeetako ordezkari hauekin. Lau ziren galderak eta hamaika izan dira erantzunak.

GORKA BEREZIARTUA

1. Literatur liburugintzan urteko ekoizpenaren zati handiena Durangoko Azokara begira prestatzen da. Ez al da karta bakarraren alde egindako apustua?
2. Nobedadeen eremua da Durango, baina azoka pasa ondoren, zenbateko bizitza komertziala dute euskarazko liburuek?
3. Azokan salgai dauden liburuen artean ehuneko handia erdaraz izaten da. Beharrezko ikusten al duzue euskarazko produkzioa baino izango ez lukeen azoka bat?
4. Nolakoa da euskarazko liburuaren irakurlea? Nabarmendu hiru ezaugarri.

Inazio Mujika (Alberdania)

«Kaltegarria litzateke aparteko azoka egitea euskarazko liburuentzat bakarrik»

1. Ez da hain egia hori. Egia da urteko azken produkzioa Durangora begira egiten dela eta Azokarako pilatzen dela zati handi bat, baina urtariletik ekainera bitartean ere bada produkzioerik, baita irailean hasi eta urrira arte ere. Beste gauza bat da Durangora begira gaudela abuztuko azken egunak heltzen direnetik. Liburu asko pilatzen zaizkigu azaroan, hori egia da. Baina nik uste dut argitaletxe guztiok egiten dugula ahalegina –guk behintzat bai– Durango baino lehen ere produkzioa egoteko. Ez da karta bakarreko apustua. Gertatzen dena da batzuk Durangora justu-justu iristen direla eta beste batzuk berriz, bide bat egina dutela dagoeneko.

2. Nobedadeen azoka da; hala da oro har. Baina bada era guztietako irakurlea eta literatura eroslea. Bada liburu deskatalogatuak eta Durango bilatzen dituenik. Ez dut esango gehiengoaren direnik, inola ere ez, baina hori ere bada Durango. Nobedade baten bizitza zaila da neurtzen, baina gero eta laburragoa dela ematen du: Durangoko Azokaren iraupena eta Eguberrietako kanpaina guztia. Hortik aurrera neurtu behar da zer bide egin duen. Bide ona egin dutenek liburu dendetan irauten dute eta besteek ez. Nobedade batek normalean,

DANI BLANCO

Durangotik aparte, hiru hilabetetik aurrera nekez irauko du liburu denda batean, non eta ez den eskaerarik. Tira, denbora tarte hori esan dut, baina azterketa zehatzik egin gabe.

3. Euskal liburuaren azoka da Durango, euskaraz idatzitako liburuek eta euskal gaiari buruzko liburuek ari garela ulertuta; euskal gaia dutenak, nahiz eta espainolez edo frantsesez idatzita egon. Nik ez nuke hori aldatuko. Zainduko nuke bestelako gaiarik ez sartzea, baina ez nuke aldatuko, jendea ekartzen duelako. Uste dut kaltegarria izango litzatekeela aparteko azoka egitea euskarazkoentzat bakarrik, euskarazko liburua erosten duenak erdarazkoa ere erosten duelako, eta alderantziz. Muga zainduko nuke, euskal gaia izatea alegia. Beste kontu bat hori mugatzea da: zer da euskal gaia? Baina zabal jokatuta ere, denok ulertzen dugu zer den.

4. Hori bai dela zaila... Lehenengo eta behin literaturazalea dela esango nuke, euskaraz izan, ala erdaraz. Bestela ere irakurlea dela, alegia. Askotarikoa dela esan beharra dago. Zaila da euskal irakurleen aurpegia marraztea. Liburuarekin batera euskarazko prentsa ere irakurtzen duela esango nuke. ■

Gorka Arrese (Susa)

«Erdarazko diskorik ez da ametitzen, baina liburuak bai. Nork behartuta?»

1. Uste izaten dugu euskal argitalpenetan bakarrik gertatzen dela edizio berrien kontzentrazioa. Baina berdin izaten da Ingalaterran, Italian, Alemanian... Urte sasoi honetan (urria-azaroa-abendua) argitaratzen dira literatur liburu gehien, abenduko oporraldiak baino lehen. Nolanahi dela, azkenaldian argitaletxe asko dira argitalpenen egutegia urte osoan banatzen dutenak. Susak honela antolatu du berea 2007an: otsailean bat (nobela), martxoan bat (narratioak), apirilean bat (poesia), maiatzean bat (nobela), irailean bi (nobela eta kronika), urrian bat (nobela), azaroan lau (bi poema liburu, saiakera bat eta narratioak). Huts txiki bat egin dugu, hasierako asmoa baitzen urrian bi eta azaroan hiru argitaratzea.

2. Edozein hizkuntzatan liburu gehienek izaten dute bizitza komertzial laburra, besteak beste, teknologia berriekin azken hamar-hamabost urteetan liburu berrien produkzioa asko handitu delako. Euskarazko liburuei berdin gertatzen zaie, baina gainera gero eta itoago iristen dira merkatura, espainolezko eta frantsesezko liburuek –sortzezkoek eta batez ere itzulpenek– gero eta leku gehiago hartzen dutelako dendetan. Euskarazko argitalpen berrietan “inflazioa” ote dago? Ez nuke hainbestekorik esango, ohar-tuta bainago azken lau urteetan (2003-2006) helduentzako euskarazko nobela-ipuina-poesia-antzerki liburu berriak urtero 73 inguru izan direla; 2002n 82 izan ziren; 2001ean 79; 2000an 62; 1999an 47; 1998an 51. Argi dagoena da edizio eta fabrikazio prozesuak pixka bat bizkortu egin direla teknologiari esker. Ez dakit haur eta gazte literaturaren edizioak zein garapen bizi

DANI BLANCO

izan duen; interesgarria da hori ere aztertea eta alderatzea.

3. Ehuneko handia erdaraz izaten dela diozunean, ba ote dakizu zenbatekoa den ehuneko handi hori? Interes bizia daukat jakiteko. Inork egingo ahal du kontable lana! Ez dakit Azokan zenbat liburu erdarazko izaten den, baina hauxe da kontua: erdarazko diskorik ez da ametitzen (ez Barricada, ez La Polla, ez Doctor Deseo, ez El Inquilino Comunista, ez La Oreja de Van Gogh, ez Mikel Erentxun), baina erdarazko liburuak bai. Noiztik eta zergatik? Nork behartuta? Azokako araudiak honela dio lehen lerroetan: “Liburuak euskaraz edo erdaraz idatzirik egon daitezke (...) Disko arloan, euskara izango da onartuko den hizkuntza bakarra”. Uste dut inork ez duela sekula hori azaldu eta arrazoitu publikoki garbi eta garden. Nik ez dut beharrezkotzat jotzen beste azoka bat, baizik eta benetan euskarazkoa izan beharko lukeela Durangoko Azokak; erdarazko liburu azokaren edo eleanitzekoaren premia dutenek –halakoak badira, ezta?– sor dezatela beste bat gehiago. Tira, ohar-tuta nago gero eta gutxiago direla euskaraz bakarrik argitaratzen duten editorialak. Beraz, bide batez, zorionak diskoe-txeei Azokan egiten duten ahaleginagatik.

4. a) Gutxienez elebidunak dira den-denak.
 b) Ez dute euskaraz bakarrik irakurtzen.
 c) Editore guztiek eskertu behar diegu beren arreta –biziagoa edo apalagoa izan–, eta hori esatean keinu berezia egiten diet irakurle klubetan elkartzen direnei. ■

Musika entzuteko, ikusteko, bizitzeko.

CD - DVD

AGORILA

www.agorila.com

Productions disks - BAIONA - Lapurdi

Xabier Mendiguren Elizegi (Elkar)

«Gizartean ez bezalako bizikidetza bilatuko nuke, euskarak lehentasuna izango duena»

1. Gure kasuan argi eta garbi esan dezakegu ez dela hala. Urte osoan ari gara lanean, eta urtean barrena kaleratzen ditugu liburuak; gainera, uste dugu hala komeni dela, literaturazaleari urte osoan eskaini behar zaiolako zer irakurria. Dena dela, egia da liburu garrantzitsu bat edo beste aldi honetan kaleratu ohi dugula, Azokari ere eman behar baitzaio bere bixigarria.

2. Ez da guztiz egia nobedadeen eremua denik, guretzat behintzat. Gure argitaletxean *fondo* gehiena eramaten dugu, eta salduko ez diren liburu asko ere bai: adibidez, eskola-liburuak. Saltzeaz gain, urte osoan egiten denaren erakusgarri izatea ere badelako Azokaren zereginetako bat, edo hala beharko luke. Hori zehaztuta, liburuaren bizitza komertziala berdintsua izango da Durangon plazaratu nahiz beste edozein garaitan kaleratu. Lehen bizialdi bat izaten da urtebete ingurukoa, literaturazaleek erosteko eta ahoz ahoko propagandak funtzionatzeko; hortik aurrera, libururen bat eskolarako material aproposa iruditzen bazaio norbaiti, euskaltegi edo institutuei esker liburu horren bizialdi komertziala luzatu egingo da. Erabilera didaktikorik topatzen ez badiote, beste zenbait urtez egongo da katalogoan, baina ia salmentarik gabe.

DANI BLANCO

3. Durangoko Azokan betidanik izan dira erdal liburuak, sorreratik bertatik; guretzat, argitaletxe euskaldun gisa, horiek ezin dira izan Azokaren bereizgarri, baina gure artean badira Euskal Herriko ikuspegiarekin kulturgintzan ari direnak, eta horiek ere behar dute lekua bertan. Zer irtenbide proposatu beharko genuke? Nik uste euskarazkoentzat beste azoka bat eskatzea ez litzatekeela onerako, eta erdarazkoak gure artetik uxatzea ere ez; gizartean ez bezalako bizikidetza bilatuko nuke, euskarak egiazko lehentasuna izango duena; baina horren ardura ezin diogu Gerediagari bakarrik leporatu: sortzaileok eta editoreok indarra eta kemena erakutsi beharko genuke, hedabideek lagundu, eta erosle-hartzaile-kontsumitzaileek ere euskararen aldeko hautua egin, benetan.

4. Ez nuke jakingo irakurle-tipo bat marrazten, eta uste dut ezinezkoa dela, zorionez. Gizon nahiz emakumeak dira irakurleak, adin-tarte guztietakoak eta era askotako ideologiadunak. Kultura eta ikasketa maila handi samarrekoak direla iruditzen zait, eta euskaltzaleak. Dena dela, gure apustua da, dauzkagun irakurleak zaintzeaz gain, egun ez daukagunengana ere iristea, haien intereseko liburuak sortzea. Ez da erraza baina. ■

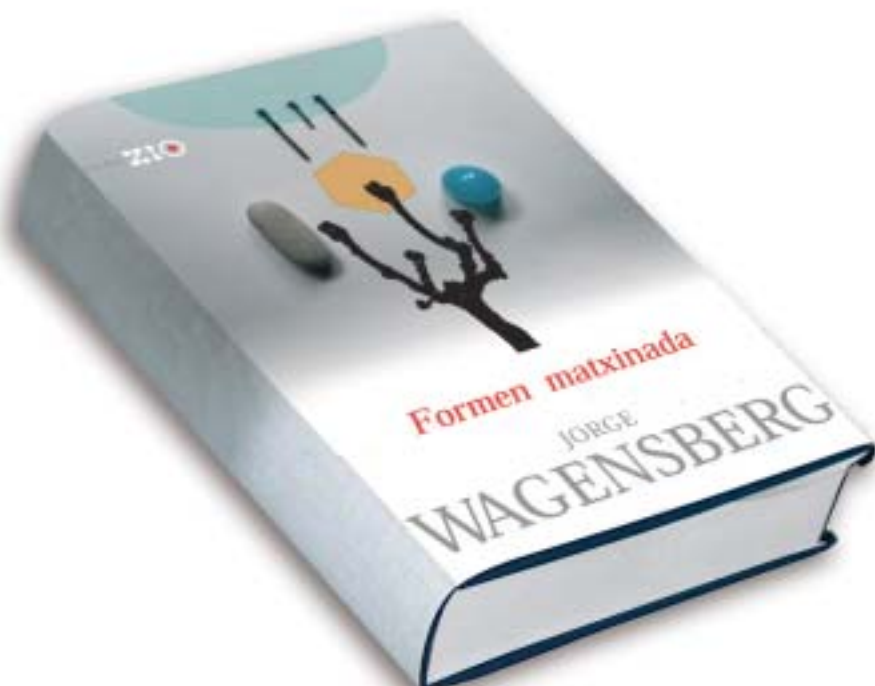
<p>Antzararen bidea JOKIN MUÑOZ ELEBERRIA</p>	<p>Gu, nafarrok XABIER ZABALZA ZERBERRI SAILA</p>	<p>Jainkoaz galdezka JOXE ARREGI SAIKERA</p>	<p>Perfumea PATRICK SÜSKIND ELEBERRIA</p>
<p>ALBERDANIA</p>	<p>Dakiguna ikasten PATZIKU PERURENA SAIKERA</p>	<p>Horrela egiten dute emakumeek amets KRESSMANN TAYLOR NARRAZIOA</p>	<p>Pijama marradunaz jantzitako mutikoa JOHN BOYNE ELEBERRIA</p>

ZIO

ZIENTZIA
IRAKURLE
ORORENTZAT

gure!
arteak
euskaraz

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak duela lau urte abian jarritako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Ororentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren babesa duen bilduma honen xedea ezagutza edonoren esku jartzea da, liburu interesgarriak, entretenigarriak eta kalitatezkoak eskainiz. Oraingoz, sei dira bilduma osatzen duten lanak. Zientziara hurbiltzeko tresna fresko eta erabilgarriak ZIOk dakartzanak.

Iñaki Aldekoa (Erein)

«Durango oso ondo dago, baina irakurleak behar ditugu»

1. Bai, halaxe da. Nahiago nuke gauzak beste modu batera gertatuko balira. Baina ez dago hori norbere esku, oro har euskal ekoizpenaren inertiak du zeresan handia horretan. Ze, liburugintzako beste eragile askorekin, banatzaileekin esate baterako, istilurako besterik ez da hori guztia. Baina, era guztietako inertiak gorabehera, euskal liburugintza Durangoren esanetara dago. Eta Durangoko ezta-riak ezin ekoizpen guztia irentsi.

2. Hasteko, eskolaren eta bestelako irakurleriaren arteko bereizketa egin beharko genuke. Eskolak erosten dituen bitartean ez dauka liburuak zertan ez egon liburu dendan. Beste kontu bat da irakurlea eskolatik kanpora aurkitu behar duenean. Orduan gauzak zaildu egiten dira. Hala eta guztiz ere, normalean askoz ere iraupen luzeagoa dute euskal liburuek dendetan beste liburuek baino. Ez dakiguna da noiz arte gertatuko den horrela, ze liburugintzako zenbait eragile prest baldin badao dendariari ordainduz beren liburuen presentzia ziurtatzeko, ezin dugu lasaitu esanez ez doala halakorik gurekin. Gaur egun dendariak aukeratu egiten ditu zein liburu bai eta zein ez onartu bere saltokian. Beraz, gauzak ez daude lasai ibiltzeko.

DANI BLANCO

3. Ez, gaur egun erabat instituzionalizatu da beste behar batzuk medio sortutako ekimen hau. Orduan bai behar zen euskara hutsezko azoka, gaur ez. Irakurle-eroslearen liburuarekiko ohitura arruntena Durangoko euforiatik atera eta urte osora zabaldu ahalko banu, nahiz eta epelagoa izan, ez nuke dudarik egingo. Ez du horrek esan nahi Azoka soberan dagoenik, baina bai alda baneza munduko edozein irakurle ohituretan normalena den portaerengatik, gustu handiz egingo nukeela. Durango oso ondo dago, baina irakurleak behar ditugu, eta ez da irakurlea Durangon erosten duena soilik –hori irakurle folklorikoa litzateke–.

4. a) Euskal irakurleak nagusiki ikasleak dira. Irakurle gatibua beste hizkuntzetan baino altuagoa da portzentajetan.

b) 35-60 urte bitartekoa ere inportantea da, garai batetik euskal mundua konpromiso puntu batekin bizi duen jendea.

c) 20-30 urte bitartekoak, irakurle gazteagoak, nahiz eta asko nabarmendu, hau da, dinamikoak izan gizarte mailan, ez dira asko. Uste dut urte horietan huts egiten digula irakurleriak.

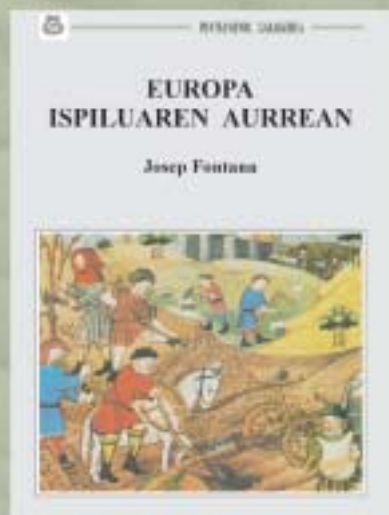
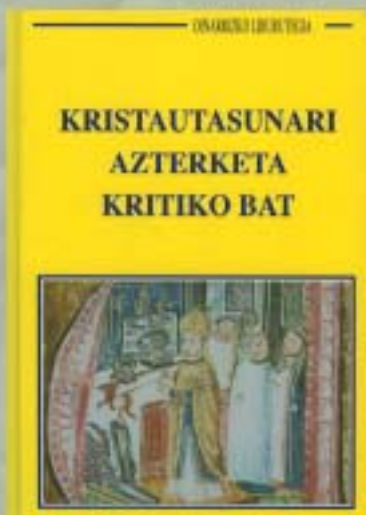
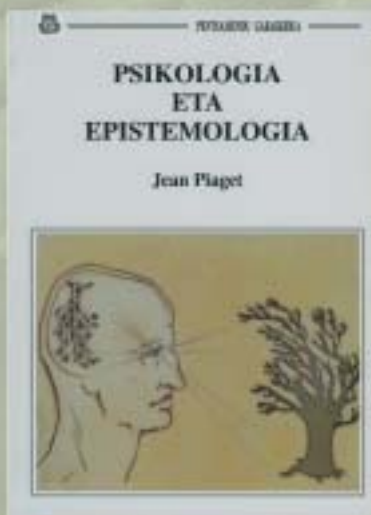
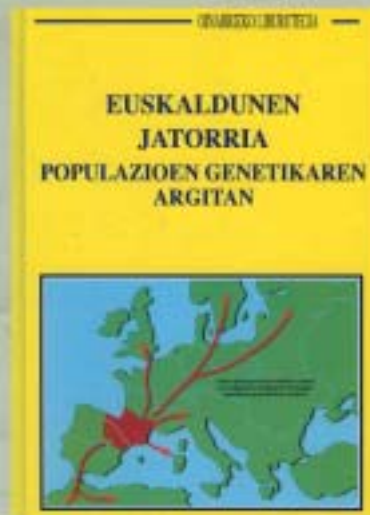
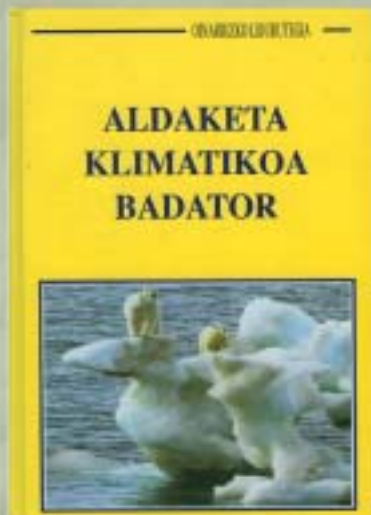
Jakina, hauek inpresioak baino ez dira. ■

Mikeletegi pasealekua 53 • DONOSTIA

943308220 • www.arbelaitz.com

Arbelaitz Jatetxea

GAIK
ARGITALDARIA

**Durangoko azokan
zain gaitzue!!!**

Tel. / Faxe 943 47 13 04
jjak@facilnet.es • www.gaiak.net

Mikel Soto (Txalaparta)

«Beste edonon nekez mantenduko lirateke Euskal Herriko proiektu editorialak»

1. Tira, esango nuke literaturari lotutako edizioan bi kolpe daudela: udaberri ingurukoa eta Durangoko Azokakoa. Azken hau da garrantzitsuena produkzio aldetik, mediatikoki, ekonomikoki eta abar. Ukaezina da hau, nahiz eta iruditzen zaidan urtarrila eta ekaina bitarteko produkzioa nabarmen gutxiesten dela. Horretan, nik uste, *mea culpa* orokorra bota behar dugula: argitaletxeetatik hasi, irakurleetatik pasa eta azken liburu saltzaile edo kazetarira arte karta bakarrera apustu egiten dugulako. Gu urtero saiatzten gara Euskal Herriko hiri eta herrietako azoketarako zerbait berezia ateratzen, urtero gaia era berezian tratatzen dugu erredakzio kontseiluan, baina, zeini axola dio horrek? Tokian toki eta nazioartean gertatzen den bezala, gure sistema editoriala honela finkatu dugu eta orain ez dakigu horri buelta ematen.

2. Zoritxarrez, normalean oso bizitza laburra daukate liburuek eta ez nuke esango soilik bizitza komertziala; bizitza, kito. Grafikoki adieraztearren, esan dezakegu liburu batek gailurra lortzen duela argitaratzen den urtean eta gerora malda behera azkarra nozitzen duela. Liburu arrakastatsu batek manto soago egiten du maldan behera, egonkortu eta sektoreko argotean *fondoko* liburu bihurtu arte. Egun, hori lortzea arrakasta itzela da. Zortea izanez gero, urtean behin edo bi urtetik behin gerta dakizuke hori. Gurean azken lau urteetan aipatutakoaren bi adibide garbi

TXALAPARTA

dauzkagu: Joseba Sarrionandiaren *Kolosala izango da* (2003) eta Jon Maiaren *Rio-mundo* (2005). Baina hori esan eta dena esana dago: gure produkzioaren ehuneko zenbat dira aipatu liburuak?

3. Zaila zait baieztatzea beharrezkoa ote den ala ez, izan ere, arestian aipatu bezala, gure sistema editoriala honela finkatuta dago eta ausardia handia behar da hori aldatzeko. Horretan al gaude? Beharrezkoa da euskarazko produkzioa bermatzea, Azokan eta hortik kanpo. Hori diskriminazio positiboaren bidez baino ez daiteke egin. Hala, gizarteak presio egin behar du administratziotik hasi eta argitaletxe edota Gerediaga bezalako elkarteetan euskararen aldeko neurriak indarrean egon daitezten eta berriak sor daitezten.

4. Batetik, esango nuke irakurlea zorrotza dela produktuarekin. Badaude arrakasta nola eskuratu eta mantendu duten ulertzen ez dudana hainbat liburu, baina oro har, esango nuke zaila dela irakurleei ziria sartzea. Bestetik, anitza dela iruditzen zait, zentzu guztietan: generoa, adina, maila soziala, gustuak... Azkenik, eta aurrekoarekin kontraesanean dagoela dirudien arren, irakurlea militantea dela uste dut. Adibide bat ematearren, mundu osoan ez da existitzen Durangoko Azokaren pareko fenomenorik... ezta hurrik eman ere! Euskal Herrian dauden proiektu editorialak nekez mantenduko lirateke beste edonon, ez zalantzarik eduki. ■

Konfiantza delako garrantzitsuena

Egunez egun zure konfiantza geureganatzen dugu, etengabe produktu berriak eta zerbitzu berriak bilatzearen bidez.

ZINKUNEGI OPTIKA

Herran, 4 - 20064 DONOSTIA
e-posta: zinkunegi@euskainet.net
TEL: 943 420 624

G A R A N T I A